

Vastaus kirjalliseen kysymykseen toimenpiteistä kehitysvammaisten työllistymisen lisäämiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropposen /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 309/2019 vp:

Miten hallitus aikoo vahvistaa kehitysvammaisten työllistymisen mahdollisuuksia avoimille työmarkkinoille normaaliin palkkatyöhön sekä kehitysvammaisille suunnattuja työllisyyspalveluita, millä aikataululla on tarkoitus lisätä kehitysvammaisille suunnattuja työhönvalmennuspalveluita kattavasti eri puolilla Suomea, milloin hallituksella on tarkoitus purkaa työllistymisen kannustinloukkuja niin kutsutun lineaarisen mallin avulla, miten hallitus mahdollistaa kehitysvammaisten tuettuun oppisopimuskoulutukseen osallistumisen eli työhönvalmentajien lisäämisen lisäksi muuttaa lakia niin, että oppisopimuskoulutus on mahdollista 18 tunnin työviikkona ja aikooko hallitus selvittää niin kutsutun kiintiölain käyttöä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Antti Rinteen hallitusohjelmassa tavoitellaan mahdollisimman monen osallistumista työelämään ja tehostetaan erityisen tuen tarpeessa olevien pääsyä työllistymistä edistävien ja yksilöllisten palveluiden piiriin. Hallitus toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä osatyökykyisille suunnatun työkykyohjelman, jonka osana käynnistetään kokeiluhankkeet vaikuttavien palveluiden ja toimintamallien käyttöön ottamiseksi.

Kehitysvammaisten työllistymisen tukeminen on esillä työkykyohjelman valmistelussa. Työkyvyn tuen palvelujärjestelmä koostuu pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista. Ohjelmalla on yhteys myös sosiaali- ja terveyspalveluiden sisällön ja rakenteen kehittämiseen. Tavoitteena on luoda sujuvat moniammatilliset yhteistyökäytännöt sosiaalihuollon, terveydenhuollon, kuntoutuksen, TE-palvelujen, Kelan, järjestöjen ja työpaikkojen välillä.

Työkykyohjelmassa hyödynnetään aiempien kehittämisohjelmien selvityksiä, joissa on tarkasteltu vammaisten työllistymistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan uudistamista. Keväällä 2019 valmistuneessa selvityshenkilön raportissa esitettiin muun muassa sosiaalihuollon palvelupolun vahvistamista ja sosiaalihuoltolain ja kehitysvammalain mukaisten toimintojen yhdistämistä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 305/2019 vp

Työkykyohjelman erään hankkeen tavoitteena on lisätä tuetun työllistymisen menetelmien käyttöä kaikkein vaikeimmin työllistyvien kohdalla, jolloin testataan käytännössä selvityshenkilön ehdotuksia, ja tästä saatavan kokemuksen perusteella voidaan edetä lainsäädännön ja palvelujen kehittämisessä. Myös työhönvalmennuspalvelujen kehittämiseen on käytössä kokeiluhankerahotusta.

Hallituksen esitystä lineaariseksi malliksi osatyökyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamiseen valmistellaan parhaillaan. Tavoitteena on antaa se eduskunnalle syyskaudella 2020 ja voimaantulo olisi vuoden 2022 alusta. Valmisteluun sisältyy myös täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen osatyökyvyttömyyseläkkeeksi työansioden vuoksi, mikä voi tuoda lievennystä myös kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saavien tiukkaan ansaintarajaan. Oppisopimuskoulutuksessa ongelmaksi koetaan muun muassa työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja, joten tämäkin liittyy eläkkeen ja työansioden yhteensovittamiseen.

Työvoiman kysynnän kohdistumista heikommassa työmarkkina-asemassa oleviin, esimerkiksi kehitysvammaisiin henkilöihin, voidaan edistää lisäämällä kannustimia, sanktioita tai rekrytointikynnystä madaltavia palveluja. Kiintiöjärjestelmä on yksi esimerkki sanktioivista malleista ja se on käytössä joissain EU-maissa. Tuorein vertailukelpoinen tilasto on vuodelta 2011 ja siinä Ranskaa lukuunottamatta kohderyhmän työllistyminen on näissä maissa keskiarvon alapuolella. Tutkimuksissa kiintiöillä on todettu olevan vain vähäinen työllistymisen nettovaikutus. Vammaisjärjestöjen kanta kiintiöjärjestelmään on tähän asti ollut pääosin kielteinen.

Hallitus aikoo lisätä työllistämiskriteerien käyttöä julkisissa hankinnoissa, joka on yksi kiintiömallin muoto. Siinä ei kuitenkaan tule sakkoja, vaan kannustavana elementtinä on mahdollisuus tulla valituksi palveluntuottajaksi. Kun valitulle palvelun- tai tavarantuottajalle asetetaan velvoite työllistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, on kyse kiintiömallin variantista. Tässä velvoite ei kuitenkaan ole sanktioivan mallin mukainen vaan sisältää kannustavia vaikutuksia.

Helsingissä 12.12.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru